

POSTANOWIENIE

Dnia 6 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania S. K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 6 czerwca 2018 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w K.
z dnia 21 marca 2017 r., sygn. akt III AUa .../16,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. wyrokiem z dnia 21 marca 2017 r. oddalił apelację ubezpieczonego S. K. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 4 października 2016 r. oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Z. z dnia 28 maja 2015 r. odmawiającej przyznania ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

W uzasadnieniach sądów *meriti* przyjęto, że ubezpieczony nie spełnia przesłanki z art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

(obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1773 ze zm., dalej jako ustawa wypadkowa) do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową pylicą płuc górników kopalń węgla, ponieważ przeprowadzone postępowanie dowodowe oparte na zgodnych opiniach biegłych lek. med. A. Z. i dr n. med. R. S., w tym opinii uzupełniającej odnoszącej się do zarzutów ubezpieczonego, wykazało, że nie jest on niezdolny do pracy w rozumieniu art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz.1383 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna). Rozpoznana choroba zawodowa nie powoduje zaburzeń wentylacji, zaś stwierdzone w odniesieniu do opinii z dnia 12 czerwca 2013 r., wydanej w sprawie III AUa .../13, pogorszenie stanu zdrowia ubezpieczonego jest związane wyłącznie ze stanem układu krążenia, niezwiązanym z chorobą zawodową.

Od wyroku Sądu Apelacyjnego ubezpieczony wniósł skargę kasacyjną zaskarżając ten wyrok „w część oddalającej apelację”. Domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, ewentualnie rozpoznania apelacji w całości i zasądzenia na jego rzecz kosztów procesu.

W skardze zarzucono naruszenie przepisów postępowania:

1) art. 278 § 1 k.p.c. w związku z 227 k.p.c. przez ich niezastosowanie i niedopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego na okoliczność wyjaśnienia wątpliwości, które nie zostały w opiniach biegłych dostatecznie wyjaśnione, co doprowadziło do tego, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie był wystarczający do uznania jej za wyjaśnioną i wydania wyroku,

2) art. 3 k.p.c. przez jego naruszenie polegające na niezagwarantowaniu skarżącemu prawa do przeprowadzenia postępowania sądowego zgodnie z naczelnymi zasadami postępowania cywilnego, w tym pozbawieniu go prawa do sprawiedliwego i rzetelnego procesu, co doprowadziło do naruszenia prawa materialnego - art. 12 ustawy emerytalnej i art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy wypadkowej przez ich niezastosowanie i nieuznanie, że skarżącemu przysługuje renta z tytułu niezdolności do pracy na skutek choroby zawodowej.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania umotywowano tym, że „tryb uznania związku pomiędzy chorobą zawodową pylicą płuc a przyznaniem prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą pylicą płuc opiera się na ustaleniach niewielkiej grupy specjalistów, którzy jak wynika z treści opinii w pierwszej kolejności opierają się na własnych opiniach niż badaniach przeprowadzonych przez innych lekarzy”, co powoduje, że u skarżącego „nie przeprowadzono badań, a jedynie opinia opiera się na zgromadzonej w sprawie dokumentacji medycznej. Ograniczenie się do zamkniętej grupy biegłych zwłaszcza powtarzającej się u tego samego ubezpieczonego narusza jego interes do rzetelnego i obiektywnego rozpatrzenia sprawy. (...) Próba powołania innych biegłych napotykała na opór ze strony Sądu w postaci zarzutu przeciągania postępowania i próbę powoływania dowodów tak długo, aż strona uzyska opinię odpowiadającą jej oczekiwaniom, co jest powszechnie akcentowane w orzecznictwie. Sąd nie może zajmować się ochroną finansowego bezpieczeństwa finansów publicznych czy też sektora ubezpieczeń społecznych, lecz służyć ochronie praw ubezpieczonego. Dlatego wady w prowadzeniu postępowania dowodowego oraz stosowania prawa materialnego winny znaleźć rozstrzygnięcie przed Sądem Najwyższym”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa prawnego w związku ze sporządzeniem i wniesieniem odpowiedzi na skargę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej wymienia obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując

wymogi skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie „przedsądu”, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach „przedsądu” nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, lecz bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2014 r., II PK 222/13, LEX nr 1647006; z dnia 20 stycznia 2014 r., II PK 228/13, LEX nr 1647009; z dnia 3 lutego 2014 r., I PK 242/13, LEX nr 1646081; z dnia 8 lipca 2014 r., I UK 65/14, LEX nr 1482343).

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. okolicznościami (przesłankami „przedsądu”) tymi są: 1) występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, 2) potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) nieważność postępowania lub 4) oczywiste uzasadnienie skargi kasacyjnej. Tylko te okoliczności podlegają więc badaniu na etapie „przedsądu”, a przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje wtedy, gdy zachodzi choćby jedna z nich. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania winno zatem koncentrować się na wykazaniu istnienia takiej przesłanki, przy czym treść tego uzasadnienia nie może być dowolna, bo konieczne jest oparcie jej na argumentacji jurydycznej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 68/15, LEX nr 2021943). Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi

na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarżący wnosząc o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej wskazał na art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. czyli na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, ale wskazując tą przesłankę przysądu ograniczył się wyłączenie do wyrażenia swoich zastrzeżeń co do wadliwości trybu „uznania związku pomiędzy chorobą zawodową a przyznaniem prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą pylicą płuc”, podnosząc, że jego zdaniem opiera się on „na ustaleniach niewielkiej grupy specjalistów, którzy jak wynika z treści opinii w pierwszej kolejności opierają się na własnych opiniach niż badaniach przeprowadzonych przez innych lekarzy” oraz do wyrażenia poglądu, iż w rozpoznawanej sprawie „nie przeprowadzono badań, a jedynie opinia opiera się na zgromadzonej w sprawie dokumentacji medycznej. Ograniczenie się do zamkniętej grupy biegłych zwłaszcza powtarzającej się u tego samego ubezpieczonego narusza jego interes do rzetelnego i obiektywnego rozpatrzenia sprawy”.

Stosownie do utrwalonego orzecznictwa, jeśli skarżący powołuje jako przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego powinien mieć na uwadze, że zagadnienie prawne jest to zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r.,

II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Ponadto przez istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie, chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467). Wskazać również trzeba, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozmieleniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383; z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934).

Kierując się powyższymi rozważaniami należy stwierdzić, że przedstawione w skardze kasacyjnej „zagadnienie prawne” nie spełnia wymogów przewidzianych dla wskazanej przez skarżącego przesłanki przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), ponieważ skarżący nie wskazał jakiegokolwiek przepisu, na tle którego miałyby się

to zagadnienie ujawnić, ograniczając się jedynie do sformułowania swoich zastrzeżeń co do opinii sporządzanych w sprawie przez biegłych lekarzy sądowych.

Na marginesie można jedynie nadmienić, że ugruntowane jest w orzecznictwie stanowisko, iż żądanie ponowienia lub uzupełnienia dowodu z opinii biegłych jest bezpodstawne, jeżeli sądy uzyskały od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania. Sąd nie jest obowiązany do uwzględniania kolejnych wniosków dowodowych strony tak długo, aż udowodni ona korzystną dla siebie tezę i pomija je od momentu dostatecznego wyjaśnienia spornych okoliczności sprawy (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2012 r., I UK 200/11; z dnia 20 października 1999 r., II UKN 158/99, OSNAPiUS 2001 nr 2, poz. 51; z dnia 19 marca 1997 r., III CKN 211/97, OSNAPiUS 1998 nr 1, poz. 24). Jeżeli w odniesieniu do ustaleń faktycznych wymagających specjalistycznej wiedzy sąd zasięgnął opinii biegłych, to ewentualne powołanie jeszcze innych biegłych można by uznać za powinność sądu tylko wtedy, gdy pierwotna opinia budzi istotne i nie dające się usunąć wątpliwości, a zainteresowana strona wykazuje nieporadność w zgłaszaniu odpowiednich wniosków dowodowych (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 grudnia 1998 r., II UKN 396/98, OSNAPiUS 2000 nr 4, poz. 161). Wielokrotnie też Sąd Najwyższy stwierdzał, że potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii, gdyż odmienne stanowisko oznaczałoby przyjęcie, że należy przeprowadzić dowód z wszystkich możliwych opinii biegłych, aby upewnić się, czy niektórzy z nich nie byli tego samego zdania, co strona (por. wyroki: z dnia 4 sierpnia 1999 r., I PKN 20/99, OSNAPiUS 2000 nr 22, poz. 807; z dnia 14 maja 1997 r., II UKN 108/97, OSNAPiUS 1998 nr 5, poz. 161; z dnia 18 września 1997 r., II UKN 260/97, OSNAPiUS 1998 nr 13, poz. 408; z dnia 10 grudnia 1997 r., II UKN 391/97, OSNAPiUS 1998 nr 20, poz. 612). Przy czym potrzebą taką nie może być przeświadczenie strony, że dalsze opinie pozwolą na udowodnienie korzystnej dla strony tezy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003 nr 7, poz. 182). Ponadto wyjaśnienie okoliczności, o których mowa w uzasadnieniu skargi kasacyjnej wymagałoby badania w drodze opinii biegłych, a nadto kolejnej (ponownej) weryfikacji i oceny zebranego w sprawie

materiału dowodowego, co usuwa się na ogół i co do zasady spod weryfikacji kasacyjnej (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

kc